

Sestra z novorodeneckej kliniky: Ja som si syna privinúť nemohla

26. Dec. 2018 • Pravda

Vždy je lepšie, ak sa extrémne nezrelé deti narodia priamo v nemocnici.

Mnohí si nevedia predstaviť, aký obrovský stres prežíva matka predčasne narodeného dieťaťa. Máte bábätko v brušku, odrazu sa preberiete v nemocničnej izbe na pôrodnici, nemáte už bruško a dieťaťa niet, hovorí Mgr. Ľubica Kaiserová, ktorá je staničnou sestrou na Novorodeneckej klinike Mikuláša Rusnáka v Bratislave a spoluzakladateľkou občianskeho združenia Malíčiek. Sama je matkou predčasne narodeného syna, ktorý je dnes dospelým mužom.

Sama ste priviedli na svet svojho syna štrnásť týždňov pred termínom riadneho pôrodu. Túto skúsenosť ste však dokázali premeniť na pomoc iným. Ako sa na to všetko pozeráte po toľkých rokoch skúseností a kontaktov s rodičmi predčasniatok?

Mám dvoch dospelých synov a ten mladší sa po štyroch rokoch od prvej tehotnosti narodil v 26. týždni ako extrémne nezrelé dieťa. Bol to taký paradox, keďže som pracovala na novorodeneckej jednotke intenzívnej starostlivosti a na moje pracovisko sa vlastne dostalo moje vlastné dieťa. Po materskej dovolenke som sa tam zas vrátila. Mala som to prežiť na vlastnej koži, inak som vnímala smútok a trápenie mamičiek, vedela som, že strach, ktorý prežívajú, je spôsobený tým, že realita je úplne iná, ako očakávali. Skôr by som povedala, že rokmi a skúsenosťami som sa naučila pretaviť svoj pocit empatie do reálnej pomoci. Vznikli mnohé pevné priateľstvá. Kedysi nebola starostlivosť o predčasne narodené deti a ich rodiny taká, ako je dnes. Oddelenia boli uzavreté, deti boli samy v inkubátoroch, chodilo sa len na krátke návštevy. Ani ja som svojho syna nevyberala z inkubátora, nemohla som si ho prikladať na kožu (hovorí sa tomu klokankovanie). Vtedy sme to vnímali ako realitu, ktorá sa nedá zmeniť. Môj syn je dnes dospelý muž, dokáže sa o seba postarať, má priateľku. Samozrejme, prešli sme mnohými problémami a svojich rovesníkov musel stále dobiehať. S odstupom času si uvedomujem, že všetko, čo sa vtedy stalo, malo svoj dôvod.

Ako je to v súčasnosti? Sú matky hospitalizované na oddelení spoločne s predčasniatkami?

U nás v Pericentre v nemocnici na Antolskej v Bratislave máme hospitalizovaných veľmi veľa tehotných s rizikovou graviditou. Sme vysokošpecializované pracovisko so zameraním na predčasne narodené deti. Preto k nám posielajú budúce mamičky, ktorým hrozí pôrod vo veľmi nízkom štádiu, napríklad v 24. či v 25. týždni, zo všetkých bratislavských pôrodníc, ale aj z Považskej Bystrice, zo Skalice a podobne. Vždy je lepšie, ak sa takéto extrémne nezrelé deti narodia priamo u nás. Najlepším transportným prostriedkom pre nezrelé dieťa je totiž maternica vlastnej matky a každý prevoz extrémne nedonoseného dieťaťa prináša zvýšené ohrozenie z hľadiska prežívania a dlhodobej prognózy. Kým mamičky ležia na gynekológii, chodia za svojimi deťmi v rámci nemocnice. Keď šestonedielky prepustia domov, musia k nám za svojimi deťmi dochádzať a môžu s nimi tráviť aj celý deň. Bohužiaľ, mnohé z nich sú zďaleka, zvládnu prísť tak raz za týždeň, a preto by sme potrebovali priestory, aby mamičky mohli byť v blízkosti svojich predčasniatok nepretržite.

Takže neexistuje možnosť, aby bola matka nedonoseného dieťaťa hospitalizovaná 24 hodín spoločne s dieťaťom?

V súčasnej dobe na našom oddelení a v ostatných perinatologických centrách na Slovenku nie je možnosť, aby bola mama hospitalizovaná spoločne s dieťaťom počas celej doby jeho pobytu v nemocnici. Oficiálne máme na klinike štyri miesta, resp. postele. Mamička má so svojim predčasniatkom spoločnú izbu, čiže sú spolu 24 hodín denne. Túto možnosť dostávajú mamičky najmenej týždeň pred plánovaným prepustením bábätko domov. Takto má každá mamička možnosť spoznávať sa so svojim bábätkom počas celého dňa aj noci ešte v nemocnici. Trénujú spolu dojčenie, rehabilitácie a pripravujú sa na život mimo nemocnicu. Mnohé na tieto spoločné dni čakajú aj 3 mesiace. Blížiaci sa odchod domov je však spojený aj s veľkými obavami a strachom, či to zvládnu. Niekedy sa stretávame s výčitkami, že sa kupujú drahé inkubátory či kamery namiesto postelí pre matky, ktoré chcú byť spoločne s deťmi. My si uvedomujeme, že každé bábätko, a najmä to nedonosené, potrebuje najmä blízkosť mamy, ale na druhej strane dobre vieme, aká náročná je 24 hodinová starostlivosť o krehké kilové bábätko. Našou víziou je, aby mamičky mali možnosť byť pri svojom nezrelom dieťatku počas celej doby a aby boli rodiny čo najskôr zapojené do starostlivosti.

Novinkou na novorodeneckom oddelení v Nových Zámkoch sú kamery. Vlastne – aspoň tie kamery, ak už matka nemôže ostať s dieťaťom 24 hodín denne...

Áno, týka sa to rodín predčasne narodených detí, ktoré sú v inkubátoroch v novozámockej nemocnici. Vďaka projektu nášho občianskeho združenia Malíčok nám povolila nemocnica vo svojom perinatologickom centre nainštalovať jedenásť kamier priamo na inkubátory detí. Tie umožňujú ostať rodine vo vizuálnom kontakte so svojim predčasne narodeným bábätkom v období, keď ešte nemôže odísť domov. Vidia ho teda cez počítač či mobil kedykoľvek, nielen počas osobnej návštevy. Novozámocká nemocnica je prvým zdravotníckym zariadením, ktoré ponúka takúto možnosť.

Nedonosené deti sú nesmierne zraniteľné a okrem iného nemajú prakticky žiadnu imunitu. Nebojíte sa aj toho, že aj samotné mamičky, ktoré odchádzajú domov a vzápätí sa vracajú do nemocnice za deťmi, privlečú hoci chrípkový vírus?

Samozrejme, "filter" musí byť a rodičia sú informovaní, že nesmú chodiť na oddelenie chorí. Je to veľmi nebezpečné. Nejde len o chrípkové vírusy, ale najmä o tzv. RS vírus (respiračný syncyciálny vírus), s ktorým sa stretnú takmer všetky deti pred druhým rokom života. Ohrozuje však najmä predčasniatka v období od októbra do konca apríla. Výskyt RS vírusu je u predčasne narodených detí až o 20 percent vyšší ako u donosených novorodencov. Našťastie možno infekciu predchádzať imunoprofylaxiou a jestvujú prísne kritériá, ktoré deti môžu, a ktoré nemôžu protilátku dostať. Musím však citovať aj našu prednostku docentku Darinu Chovancovú, že prítomnosť rodičov je najlepšou cestou, ako nemocničné infekcie vyblokovat'. Každá tá matka sa stará o svoje dieťa, takže neprenáša rukami baktérie z jedného inkubátora do druhého. Dieťa kolonizuje vlastnými baktériami a zároveň mu v materskom mlieku proti nim dáva protilátky. Áno, treba preto robiť osvetu, vzdelávať rodičov, ale aj zdravotnícky personál, ktorý tiež môže ochoriť a vtedy je potrebné zostať doma. Lenže čo ak ho máte nedostatok?

Máte nedostatok personálu? Vždy som si myslela, že ak už byť zdravotnou sestrou, práca s novorodencami je jedna z tých najkrajších.

Je to nádherná práca, ale aj obrovský stres, pretože nedonosené dieťa je nesmierne krehké. Navyše máte vedľa seba jeho mamu, ktorá sleduje každý váš pohyb – aj preto, aby sa sama naučila, ako sa má o dieťa postarať. Tie maminy sú logicky precitlivené, úzkostné a mladé sestry často nevedia, ako s takými rodičmi komunikovať. Poviem to na rovinu – keby z nášho pracoviska odišli všetky dôchodkyne, môžeme zavrieť oddelenie. Niektoré robia ako detské sestry štyri desiatky rokov a väčšinou ostali po celý život verné tejto profesii. Naozaj si zaslúžia úctu. Aj mňa sa často s istým prekvapením a začudovaním pýtajú rodičia predčasne narodených detí, ktoré už odrástli: "A vy tam ešte stále pracujete?" Občas neviem, či na to mám byť hrdá, alebo sa, naopak, zaraziť, že niečo nie je v poriadku.

Je bežné, že ste v kontakte aj s rodinami, ktorých predčasniatka sú už v tínedžerskom veku?

Vďaka aktivitám nášho občianskeho združenia Malíček sa často stretávame aj s rodinami takýchto starších detí. Najmä ak sú ochotné stretávať sa a povzbudzovať nových rodičov predčasniatok. Tí vždy radi vypočujú rodiča, čo si už touto traumou prešiel, a keď vidia, ako sa jeho dieťaťu darí, čo už všetko dokázalo, pozitívne ich to naštartuje. Napríklad jednu takú ochotnú mamičku mám až vo Švajčiarsku, je psychologička a jej Matúško sa tu narodil v roku 2011 v 24. týždni tehotenstva z dvojčiat. Mal 790 gramov. Jeho bračeka sa nám, bohužiaľ, zachrániť nepodarilo. Keď vidím, že nejaká čerstvá mama je na tom psychicky zle, spojím ich, aby si vymenili pár slov. Je to veľká pomoc. Niektorí rodičia však aj po rokoch prežívajú tieto dramatické spomienky ťažko. Občas nás príde navštíviť mamička s niekoľkoročným dieťaťom, ktoré prosperuje, má sa dobre, a po lícach jej tečú slzy. Tie spomienky na ňu dolahnú. Každý to v sebe spracúva inak, takže rodičov navzájom prepájame len vtedy, ak o to majú záujem. Nieкто sa rozprávať chce a iná mamička sa ospravedlní: "Nehnevajte sa, ja neprídem, ja by som plakala." Treba to akceptovať.

Mgr. Ľubica Kaiserová

Vyštudovala odbor ošetrovateľstvo na Slovenskej zdravotníckej univerzite. Pracuje ako staničná sestra na Novorodeneckej klinike Mikuláša Rusnáka SZU Univerzitnej nemocnice v Bratislave, ktorá je súčasťou perinatologického centra. Je spoluzakladateľkou a predsedníčkou OZ Malíček, ktoré podporuje rodiny s predčasne narodenými deťmi. Malíček od svojho založenia odovzdáva pri príležitosti Svetového dňa predčasne narodených detí (17. november) ocenenie Purpurové srdce, ktoré vždy získavajú osobnosti, čo sa výrazne zaslúžili o starostlivosť o predčasne narodené deti v SR. Sama je držiteľkou tohto ocenenia z roku 2014. Viac na www.nasmalicek.sk.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ

Zverejnil: pravda.sk; 26/12/2018;

Autor: Bianka Stuppacherová

web-adresa článku:

<https://zdravie.pravda.sk/zdrava-rodina/clanok/496328-sestra-z-novorodeneckej-kliniky-ja-som-si-syna-privinut-nemohla/>